

Sanningskommission om romer utreds

En sanningskommission om kränkningar och diskriminering mot romer i Sverige diskuteras på den största konferensen om romer som hållits i landet.

– Romer i Sverige känner inte till sin egen historia, vi är lurade på den, säger Soraya Post.

En sanningskommission skulle ha stor betydelse inom den romska gruppen, menar Soraya Post. Hon arbetar för romers rättigheter både i Sverige och internationellt genom International Roma Women's Network.

– En sanningskommission skulle vara ett erkännande för oss romer. Det skulle vara ett avstamp för att vi alla i Sverige ska kunna gå in i framtiden. Men det får inte bara vara en ursäkt utan måste vara kopplat till konkreta åtgärder för att öka romers deltagande i samhället och minska diskrimineringen, säger hon.

– När jag berättar för unga kvinnor om de kränkningar som deras förfäder har utsatts för blir de mycket starkt berörda, säger hon.

Soraya Post är även ledamot i styrelsen för Delegationen för romska frågor, som inrättades av regeringen 2006. Delegationen ska i slutet av 2009 leverera ett antal rapporter till regeringen om romers situation i Sverige och om hur diskrimineringen av romer kan minska och deras deltagande i samhället öka.

Forskaren Maria Ericson på Raul Wallenberginstitutet i Lund har fått i uppdrag av delegationen att utreda frågan om en sanningskommission. Hon har erfarenheter från Sydafrikas sanningskommission.

– Det är viktigt att minoritetens historia blir en del av majoritetens. Majoritetssvenskarna känner inte till de minnen och erfarenheter som finns hos romerna. De marginaliserades historia måste komma fram och då kan en sanningskommission vara ett bra verktyg, säger Maria Ericson.

I FINLAND ÄR romernas deltagande i det politiska livet högre än i Sverige, men där är den romska gruppen mer homogen och integrerad i samhället, säger Gunno Gunnmo, vice ordförande i Delegationen för romska frågor. I Sverige är den romska minoriteten mer uppdelad och därmed inte lika stark.

– Vi har en mångårig diskriminering och negativ särbehandling att ta itu med i Sverige. Behandlingen av romerna har gjort dem till en svag grupp i samhället och hos en del romer har det kanske lett till en självbild av utanförskap och avståndstagande från majoritetssamhället, vilket inte har gynnat politiskt deltagande, säger Gunnmo.

– Vi tror att det skulle vara bra

Fakta Fick rösträtt 1976

■ **Det finns** cirka 50 000 romer och resande i Sverige.

■ **De svenska** romerna kan delas in i 5 olika grupper, beroende på var de kommer ifrån och vilket språk eller dialekt de talar.

■ **Romer fick bli** bofasta och därmed ha rösträtt i Sverige 1976.

■ **Systematisk** förföljelse, diskriminering och människorättskränkningar mot romer kallas antiziganism.

att inrätta ett särskilt, permanent råd som kan driva romska frågor, säger han.

SYFTET MED KONFERENSEN på Stockholms universitet, som varade i tre dagar, var att lyfta fram internationell forskning om romer eftersom arrangörerna menar att forskningen är eftersatt i Sverige. Men romers situation i Sverige i dag och genom historien är inte okänd.

– Låt oss berätta om det som har varit fastän vi inte skriver forskningsrapporter. Det forskarna ska komma fram till har vi romer känt till hela tiden. Vi har försökt få folk att lyssna i 50 år utan framgång. Det viktiga är vad som ska hända sedan med all denna forskning, det är där resurserna ska satsas, säger Angelina Dimiter-Taikon från Roma kulturklass i Johanneshov.

ROMERS SITUATION i Sverige är bättre än i många andra länder i Europa. Ingen bor till exempel i läger, men det pågår en diskriminering mot romer i Sverige inom utbildningen, på arbetsmarknaden, i sjukvården och på bostadsmarknaden. Diskrimineringen inom den sociala sektorn, som sjukvård och bostadsmarknaden, drabbar kvinnor särskilt hårt eftersom de har ansvar för hem och familj, anser Soraya Post. Hon menar att kvinnorna var starkare på 1960- och 70-talen då de hade egna inkomster.

– Jag vill stärka unga romska kvinnor att bli ekonomiskt oberoende av män. Vi lever i ett patriarkalt samhälle och då är det oberoendet mycket viktigt. Precis som för kvinnor i majoritetssamhället, säger Soraya Post.